

CEVAT EYÜP TAŞMAN *
TÜRK JEOLojİ ÂLEMİNİN
BÜYÜK BİR KAYBI

(1893-1956)

Petrol Jeologlarımızdan Cevat Eyüp Taşman, iki gün kadar kısa süren bir hastalıktan sonra, 3 Ekim 1956 da gece saat 9.05 de hayata gözlerini yummuştur, Cevat Bey 26 Aralık 1893 de Bolu'da doğmuş olup* Vilâyet mektupçularından Eyüp Sabri Beyin oğludur« Annesi tarafından Gelibolu'nun meşhur ulema ve füzelâsmdan Mevlevi Şeyhi Hüsametdin'e mensuptur»

Cevat Bey ilk tahsilini^ babasının vazifesi dolayısıyla muhtelif vilâyetlerde okuduktan sonra, orta tahsilini İstanbul'da Robert Kolejde yapmıştır« Kolejde iken Cevat Bey çalışkanlığı ile temayüz etmiş hocalarının, bilhassa Tevfik Fikret'in takdirlerini kazanmıştır. 1910 da Robert Koleji yüksek başarı ile ikmal ederek yüksek tahsilini yapmak üzere Amerika'ya gitmiştir» Cevat Bey o zamanın Hükümeti tarafından Amerika'ya tahsile gönderilen dört Türk talebesinden birisi idi»

Cevat Bey Amerika'da, New York şehrinde Columbia Üniversitesinde Maden mühendisliği tahsil etmiştir. Talebeliği zamanında çalışkanlığı, dürüstlüğü ve iyi bir talebe olması yüzünden arkadaşları ve hocaları tarafından her vakit sevilmiş ve takdir edilmiştir« Üniversiteyi ikmal edip Maden Mühendisi diplomasını aldığı anda Birinci Cihan Harbi patlamış bulunuyordu. Memleketle alâkası kesilmesi üzerine yurda dönmek ihtimali kalmadığından^ hayatını kazanmak için Amerika'da Anaconda Copper Co. isimli büyük bir bakır şirketine Maden Mühendisi olarak girmeğe ve çalışmaya mecbur kalmıştır. Bu şirkette bir sene kadar çalışmıştır.

* ölümünün 1 inçÂ yılı vesilesiyle.

Bilâhara petrol ihtisası yapmak üzere Cities Service adlı büyük bir petrol şirketine girmiş ve jeolog olarak 16-17 sene gibi uzun müddet bu şirkette çalışmış ve şirketin Amerika ve Meksika'daki muhtelif petrol arama sahalarında birçok jeolojik etüdler yapmış ve birçok bölgelerde petrolün bulunmasına âmil olmuştur. Gevat Bey, işte«, uzun seneler çalıştığı bu şirkette petrol jeolojisinde ihtisas kesbetmiştir, Cevat Beyin dürüstlüğü, çalışkanlığı ve görüşleri kumpanyadaki âmirleri ve bilhassa V. R. Whetsel ve Garfias tarafından sevildiği ve takdir edildiği gibi, fikirlerine de çok kıymet ve ehemmiyet verilirdi. Jeolojik bir problemin çözülmesinde^ görüş ve fikirlerinden istifade etmek üzere,, daima Cevat Beyle danışılar ve çok kere görüşleri isabetli çıktığından kendisi, kumpanyası tarafından çok takdir edilirdi» Hattâ bir aralık Gevat Bey yurda dönmeğe karar verdiği zaman şirket kendisine memleketimizde alacağı maaşın 4-5 mislini bile teklif etmiştir« Halen mezkûr şirketin Başkanı olan eski âmiri V. R. Whetsel Gevat Beyi o kadar sever ve o kadar takdir ederdi ki, 1955 ten sonra bir işle Kahire'de bulunurken, Gevat Beyin vefatı haberini alır almaz hemen bir tayyareye atlayıp Ankaraya gelmiş ve eşi Mehlika Hanımı taziye etmek suretiyle çok yakınlık ve kadirşinaslık göstermiştir.

1929 sonunda memleketin petrol ihtimallerini tetkik ettirmek üzere Hükümetimiz tarafından yapılan davet üzerine bir sene kalmak için Cevat bey şirketten izin alarak yurda geldi« Bu bir yıl içinde memleketin muhtelif bölgelerindeki petrol emare ve strüktürlerinin petrol bulma bakımından jeolojik etüdlerini yaptı» İşte o sene ben de AvrupaMan tahsilden dönmüş bulunduğumdan bu tetkik gezilerinin hepsine iştirak ettim ve o zamandan vefatına kadar temasımız ve birlikte çalışmalarımız devam etti ve kendisinden çok müstefit oldum. 1930 yılında tren yolu henüE Kayseri'ye varmıştı. Karayolları çok fena durumda, hele şark vilâyetlerinde hemen hiç yol yoktu* Hattâ doğru dürüst otomobil bulunmuyordu; bulunsa bile hiç birisi Şarka gitmek istemiyor veyahut fahiş fiyat istiyorlardı* Bu yüzden tetkikatımız hayvanlar üzerinde ve yaya olarak yapıldı» O yıl Ağrı harekâtı vardı, o esnada birçok tehlikeler atlattık. Bütün bu şartlar ve tehlikelere rağmen, tetkikata ara vermeden devam edildi ve bitirildi. Tetkikatın sonunda Gevat Bey raporunu Hükümete takdim etti« Petrol işlerinin çok riskli^ büyük sermaye isteyen ve pek çok miktarda teknik malzeme ve eleman icapettiren bir iştir» Dar bir bütçe ile Hükümetler değil, büyük sermayeli ve

muazzam teknik kabiliyetleri olan petrol şirketleri ancak bu işin hakkından gelir şeklinde tavsiyelerde bulundu» Ve o senenin sonunda Amerika⁵ya döndü,

Gevat Bey 1931-1933 seneleri arasında Amerika'da Consulting Geologist olarak çalıştı. Bu müddet zarfında Amerikalı sermayedarları yurdumuzun petrol işleriyle ilgilendirmekten geri durmamıştır» Bu maksatla American Association of Petroleum Geologists Cemiyeti tarafından San Antonio şehrinde tertiplenen bütün Amerika ve dünya jeologlarının toplandığı bir kongrede «Türkiye⁵ın Petrol ihtimalleri» mevzuunda münakaşalı bir komünike yapmıştır. Bu konferansı binlerce dinleyici jeologlar tarafından alâka ile takip edilmiş ve sorulan suallere mukni cevaplar vermiştir» Hattâ bu tebliğ bilâhara mezkûr cemiyetin mecmuasının 1931 senesi Haziran ayında çıkan 15 inci cilt ve 6 numaralı nüshasında aynen neşredilmiştir.

CEVAT BEY PETROL ARAMA VE İŞLETME İDARESİ BAŞINDA

1933 de₃ 2189 numaralı kanunla şahsiyet hükmiyeyi haiz bir Petrol Arama ve İşletme İdaresi kurulunca Cevat Bey tekrar Hükümet tarafından yurda davet edildi* İdealist Gevat Bey bu daveti alır almaz₅ birçok kumpanyalar tarafından çok yüksek maaşlarla teklif olunan petrol jeologluğu vazifesini kabul etmiyerek, memlekete dönmeği ve millete hizmet etmeği tercih etti. Ankaraya gelir gelmez bu yeni kurulan müessesenin basma geçirildi* Gevat Bey derhal sondajlara başlamazdan evvel bütün petrol bulma ihtimali olan bölgelerin ve strüktürlerin yeniden bir kerre daha gözden geçirilerek tetkik edilmesini uygun bulduğundan Page ve Moses isminde iki Amerikalı jeologu getirtti ve onların fikirlerinden de faydalanmağı düşündü» Nihayet 1934 de Basbirin civarındaki bir strüktürde sondaj yapmağa karar verildi. Bu hususta tecrübeli ve ihtiyar bir jeolog olan Mr« Page itiraz ederek menfi rapor verince Gevat Bey₃ o zamanki İktisat Vekili Celâl Bayar'a verdiği cevap şu olmuştur: «Mr,Page³in bilgisine^ tecrübesine, fikirlerine ve ihtisasına hürmet ederim. Bir işin en kolay tarafı o işi yapmamaktır ve iş hakkında menfi mütalâa yürütmektir. Lâkin bir işin en güç tarafı o işi yapmaktır» Zira bunu için çok çalışmak^ yorulmak ve çok terlemek ve emek sarfetmek ister. Petrol ise₅ jeolojik tetkiklerle

beraber müsait strukturier ürerinde birçok sondajlar yapmakla ancak bulunabilir« Ondan sonra vardır yoktur mevzuubahis olabilir»»

Bu cevapla Cevat Bey hem meslekdaşını korumak ve takdir etmek hem de Hükümete fikrini kabul ettirmek gibi dirayet ve büyüklük göstermiştir. Bu idare 2 yıl devam etmiştir«

CEVAT BEY M. T. A.'DA

Petrol Arama ve İşletme İdaresi sondajlarla petrol araştırmaya ve muhtelif bölgelerde jeolojik tetkikata devam ederken, 1935 Haziranında Büyük Millet Meclisi tarafından kabul olunan 2804 numaralı kanunla kurulan ve memleket dahilinde petrolle beraber bilûmum madenlerin aranmasını istifade eden Maden Tetkik ve Arama Enstitüsüne bağlandı» Petrol İdaresi bu Enstitüde «Petrol Grubu» namı ve yine Cevat Beyin idaresi altında petrol ihtimali olan bölgelerin hepsinde fennin ve tekniğin en son metodları tatbik edilmek suretiyle petrol aramalarına eskisi gibi devam etti. Petrol aramasında^ her memleketin bakir arazisinde ve yepyeni strüktürlerin yoklanmasında^ delinerek geçilen arazinin jeolojik^ petrografik ve stratigrafik durumları anlaşılmak üzere, tatbik olunan kablo = darbe sistemi sondaj bizde de tatbik olundu. Bilâhare HermiSj Kerbent ve nihayet Raman Dağı strüktürlerinde de aynı metod kullanıldı. Fakat bu usul pek yavaş ilerliyen bir usul olduğundan işlerimiz tabiatıyla batı gitmekte idi* Bu müddet zarfında memleketin diğer kısımlarında Adana, Mürefte^ Hatay bölgelerinde de sondajlarla petrol araması devam etti. Raman Dağında 1 numaralı kuyuda petrole tesadüf edilmesi üzerine diğer kuyuların açılmasına daha süratli ve en modern Rotan sistemiyle devam edilmesine başlandığı gibi petrol aramaları Gar» zan, Kentalan ve Reşan bölgelerine de teşmil edildi.

Bu devre İkinci Cihan Harbine raslamıştı. Her ne kadar çalışmalarımızı hızlandırmak için seri ve son sistem cihazlarla başlandı ise de, bütçenin darlığa teknik elemanın azlığı üstüne aramada kullanılan makine ve malzemelerin % 90 ı hariçten getirilmekte olduğundan, bunların tedariki için muhtelif firmalardan fiyat istemek, döviz müsaadesi almak ve bankalarda akreditif açtırmak gibi bir takım formalitelerin ifası ve yedek malzemenin

gelmesini 'bekleme gibi engeller ve sıkıntılar' arama müddetimizin yansını bel⁵ediyordu ve bu yüzden aramalarımız haddinden fazla uzun sürmüştür.

Cevat Bey M* T« A, Enstitüsü Petrol Grubu Direktörü olarak 1945 senesine kadar kaldı» Ondan sonra Petrol Müşavirliğine tâyin olunduğundan, 1952 senesine kadar bu vazifeyi muhafaza etti,

1953 yılında Petrol Baş Müşavirliği vazifesi uhdesinde kalmak üzere yeniden Petrol Grubu Direktörlüğüne getirildi ve 1955 senesi Martına kadar bu vazifeleri başarı ile ifadan hâli kalmadı.

Hakikaten, 23 senedenberi beraberinde çalıştığım Gevat Bey çok dürüst, müstakim, fazilet ve feragat sahibi mütevazı temiz ve samimi bir insan kâmildi. Hiç kimseye kötülük düşünmediği gibi kimsenin aleyhinde bulunmazdı» Kendisine kötülük edenlere dahi iyilik yapmaktan hâli kalmazdı. Maiyetinde bulunanlara daima baba evlât muamelesi yapar, onları korur ve en kızgın zamanında bile bu uzun müddet zarfında ağzından kötü lâkırdı duyulmamıştır»

Gerek ilmî, gerek teknik ve gerekse lâalettayîn bir meselede fikri sorulduğunda ve kendisiyle danışıldığı zaman, bildiğini hiç saklamadan olduğu gibi söyler ve ortaya dökerdi ve hiçbir vakit kendini öne sürmezdi.

Kamplarımız Türk elemanlarının yetişmesine, petrol arama işlerim sevk ve idarede ve makine ve cihazları çalıştırmada bir mektep vazifesi görmüştür. Bu sahada teknik ve kalifiye işçi ve sondör yetişmesi Petrol Grubunun eseridir. Hâlâ yurdun muhtelif bölgelerinde ve bettahsis Raman, Garzan, Reşan'da müstakilee sondaj makinelerini işleten, kuyuları açan Türk elemanları, hep bu eserin canlı birer misalleridir» İşte bu bakımdan da Gevat Bey memlekete birçok şeyler kazandırmıştır.

M, T« A, Enstitüsünün Dokümantasyon Servisinde yurdun muhtelif bölgelerinde yaptığı tetkik ve etüdlerine ait 25 adet kıymetli ilmî ve jeolojik raporları mahfuzdur» Ayrıca M. T« A. Mecmuasında, Jeoloji Kurumu Bülteninde birçok fennî makaleleri çıktığı gibi, Amerika'da A« A, P* G. Bülteninde, Oil and Gas ve World Oil dergilerinde de birçok değerli yazıları neşredilmiştir. 1950 yılı için Gevat Bey Türkiye Jeoloji Kurumuna Başkan seçilmişti.

1953 senesinde *M. T* A*» da yeni petrol kanunu hazırlanırken sekiz kişilik komisyonda Gevat Bey de âza idi. Bu komisyonda yapılan münakaşa ve müzakerelerde de fikrinden çok istifade edildi ve çok büyük hizmetleri dokundu,

CEVAT BEY PETROL DAİRESİNDE

Nihayet Büyük Millet Meclisince kabul olunan 6326 numaralı yeni petrol kanunu gereğince ayrı bir «Petrol Dairesi» kurulunca[^] Gevat Bey 1955 Martında *M*T₈A*. dan ayrıldı ve mezkûr dairenin Teknik Müşavirliğine tâyin olundu ve vefatı tarihine kadar —bir buçuk sene— Petrol Dairesinde çalıştı.

Bilindiği üzere yeni petrol kanunumuz yerli ve yabancı sermayeyi cazip bir şekilde hazırlanan dünyanın en yeni ve en modern kanunlarından birisidir* Bu kanun, memlekete birisi TürL» bir diğeri Alman, bir üçüncüsü Hollandalı ve kalanları Amerikan sermayeli olmak üzere 14 hususî petrol arama şirketi kazandırdı» Bu şirketlerin hepsi her türlü modern teknik cihazlarla[^] ilmî ve fennî kuvvetli elemanlara ve her türlü araştırma vasıtalarına malik büyük sermayeli ciddî şirketlerdir. Halen bu kumpanyaların hepsi Hükümetten petrol arama ruhsatnameleri alarak faaliyete geçmiş bulunmaktadır»

Gevat Bey 1956 yılı Eylül ayı başında Meksika'da toplanan ve muhtelif memleketlerin 3000 den fazla delegesi katılan Jeoloji Kongresine Türkiye'yi temsilen iştirak etmiş ve Kongre çalışmalarında petrol ve tabiî gaz sekisyonunun başkanlığına seçilmiştir. Kongreden memlekete avdetinde bir hafta kadar sonra,, yukarda zikredildiği şekilde vefat etmiştir.

Bu suretle Memleket petrol jeolojisinde tecrübeli[^] olgun ve değerli evlâdını ve Türkiye Jeoloji Kurumu da en samimî ve kıymetli destekçisi.» üyesi ve kurucusundan birisini kaybetmiş bulunuyor, Gevat Bey bütün hayatı boyunca kendi şahsiyetinde[^] karakterinde, mesleğinde, mesaisinde ve hattâ eğlencesinde dahi pek ender kimselere nasip olan bir centilmenliği daima muhafaza ederdi,, Kusursuz dürüstlüğü vazifeye bağlılığa insani ve içtimai problemlerde veciz ifadesiyle etrafını tehakkümü altına alabilme kabiliyet[^] samimî arkadaşlığı ve tevazu telkin edici sıcak kalbliliği ile örnek olabilme vasfı onu herkes tarafından derin bir hürmet ve samimi bir muhabbet ile hatırlatacaktır.

Gevat Bey hayatta iken, ötedenberi iki şeyi samimî şekilde çok arzular ve görmek isterdi : Birisi memleketin petrollerini işletmek üzere büyük sermayeli kuvvetli ciddî büyük şirketlerin kurulmasını,, ikincisi bu şirketler tarafından büyük çapta işletilen petroler sayesinde Yurdun iktisadi ve sınaî cepheden kalkınmasını ve müreffeh Türkiye'sini görmektir,

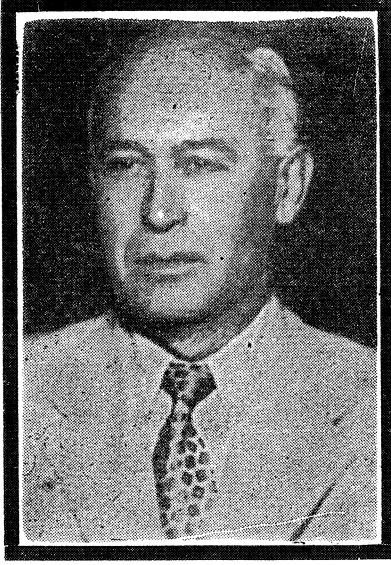
Cevat Bey çok istediği birinci safhanın tahakkukunu hayatta iken gördü« Lâkin çok yazık oldu, tam büyük ölçüde petrolerin işletilmesine girileceği devrede, ikinci safhayı görmeden aramızdan ebediyyen ayrıldı. Fakat kendisi hiçbirimizin kalbinden ayrılmamıştır. Türkiye'nin petrol arama ve bulma tarihinde ve petrol edebiyatında kendisi daima iyi bir namla yaşıyacak ve hürmetle anılacaktır,

Kemal LOKMAN

CEVAT EYÜP TAŞMANIN ESERLEBİ

- 1 — Petroleum Possibilities of Turkey. *A.A. P. G. Vol 15, No. 6; June, 1931.*
- 2 — MürefteMe Petrol Aramaları (Search for Oil in Mürefte). *Af. T. A. Mo. 3; 1936.*
- 3 • — Van Gölü Civarında Korzot Petrolü (Oil at Korzot near Lake Van), *Af. T. A. No. 5, 1936.*
- 4 _ Türkiye ve Petrol (Turkey and Petroleum). *M. T. A. No. 3; 1937.*
- 5 — Orta Anadolu'nun Tuz Domları (Salt Domes of Central Anatolia). *M. T.A. No. 4; 1937.*
- 6 — Trakya Jeolojisi Hülâsası ile Trakya Petrol Aramaları Durumu (A Geologic Synopsis and Status of Oil Exploration in Thrace). *M. T. A.; No. 3; 1938.*
- 7 — Petrol Aramaları -1923 den Evvel ve Sonra. *M. T. A. No. 4; 1938.*
- 8 — Cenubi Türkiye'de Petrol ihtimalleri (Oil Possibilities in Southern Turkey). *M« T. A No. 2; 1939.*
- 9 — Petrol Aramaları ve Bulma İmkânları. *M. T. A. No. 4; 1939.*
- 10 — Adana Petrol Sondajının Hususiyeti (Some Particulars about Drilling at **Adana**). *M. T. A. No. 2/19; 1940.*
- 11 — Petrol Bulma İmkânları. *M. T. A. No. 4/21, 1940.*
- 12 — Petrol Bulunması. *M. T. A. No. 2/27, 1942,*

- 13 — Gerede-Bolu Depremi. *M. T. A. No. 1/31; 1944.*
- 14 — Bu Devrin Ana ve Ham Maddeleri» Petrol. *Af. T.-A. No. 2/32, 1944.*
- 15 — Tuzlarımız, *M. T. A. No. 1/33, 1945.*
- 16 — Trakya ve Petrol (Thrace and Oil), *M. T. A. No. 2/34, 1945.*
- 17 — Harbolit - Kömürlü bir Asphalt« (Harbolite » A Carbonaceous Hydrocarbon) #
M. T. A, No. 1/35, 1946.
- 18 — Varto ve Van Depremleri, *M. T. A, No. 2/36, 1946,*
- 19 — The Stratigraphy of the Alexandretta Gulf Basin« *International Geological Congress «Report of the Eighteenth Session? Great Britain; 1948», Part VI.*
- 20 — Türkiye Cenup «Doğu Bölgeleri Stratigrafisi» *M. T. A. No, 38, 1948.*
(Stratigraphy of Southeastern Turkey)« *A. A. P. G. Vol 33, No. 1; January, 1949.*
- 21 — Petrolün Tarihi, *M. T. A. No. 39, 1949.*
- 22 — Petrolün Türkiye'de Tarihçesi, *Af. T, A. No. 39, 1949.*
- 23 — Drilling for Oil in Turkey, *Oil Forum, February, 1949.*
- 24 — Türkiye'de Bitümlü Tezahürlerin Stratigrafik yayımı. *M. T. A. No. 40, 1950*
(Stratigraphic Distribution of Evidences of Bitumenous Substances in Turkey). *A. A. P. G, Vol. 34; No. 8; August, 1950.*
- 25 — On the Oil Possibilities of Turkey with Special Reference to the Raman Field« *Third World Petroleum Congress, the Hague, 1951.*
- 26 — Petrol aramalarında Stratigrafinin Önemi. *T. J. Ju dit. IV; No. 1; 1953,*
- 27 — Turkey's Oil Prospects Inviting, *The Petroleum Engineer, August, 1954,*
- 28 — Evidences of Oil and Gas Associated with Igneous Rocks in Turkey« *Presented at the XX. Geological Congress in Mexico September 1956.*

PROF. ŞEVKET BİRANO

(1900-1956)

Prof. Şevket Biranda meslek hayatının temellerini kurduğu Almanya'yı ziyareti sırasında kendisini içli bir faaliyete kaptırdığı bir anda duçar olduğu hastalıktan kurtulamıyarak Münich'te tedavi edilmekte olduğu hastanede 20 Temmuz 1956 günü ebediyete intikâl etmiştir.

Çok erken vukubulan bu müessif hâdise ile yakınları, tanıdıkları meslek, bilim ve irfan hayatımız telâfisi mümkün olmıyan elîm bir ziyaa uğramıştır.

Çiftlik sahibi Hacı "Bey Zade Ahmet Hilmi Beyin oğlu olarak 9« Haziran 1900 de Karaman'da gözlerini dünyaya açan Şevket Biranda aynı yerde yaptığı ilk tahsilini müteakip 1914-1915 ders yılında Konya Lisesine kaydolmuş ve 1922 yılında da mezun olmuştur. 1922 yılında girerek 1926 da mezun olduğu istanbul Halkalı Yüksek Ziraat Okulunda 1929 yılına kadar asistanlık yapmış ve aynı yıl içinde agrejeoloji sahasında ihtisas yapmak üzere Almanya'ya gönderilmiştir. 1929-1932 yılları arasında Berlin Yüksek Ziraat Okulunun Jeoloji, Mineraloji ve Toprak Enstitülerinde çalışmış^ aynı zamanda gerek bu yüksek okulun ve gerek Berlin Üniversitesinin^ branşı ile alakalı, ders ve tatbikatlarına devam etmiştir« Sömestre tatillerini Preussische Geologische Landesanstalt'm A!manya'nın muhtelif bölgelerinde yaptığı, pratik çalışmalarına iştirakle geçirmiş olan Ş* Biranda doktorasını Prof« Br* Schlichtern yanında yaparak 1933 de yurda dönmüştür. Kısa bir müddet Yüksek Ziraat Enstitüleri Jeoloji Enstitüsünde şef asistan olarak çalıştıktan sonra jeoloji sahasındaki bîği ve müktesebatım genişletmek maksadiyle tekrar Alrnanya'ya Heidelberg Üniversitesi Jeoloji Enstitüsüne gönderilmiştir. Burada da meslekî sa-

hada iki sene müddetle çalıştıktan sonra yurda dönmüş ve Yüksek Ziraat Enstitüleri Jeoloji Enstitüsünde **Prof.- Dr. Salamon-Calvi***-nin yanında yine şef asistan olarak vazifesine devamı başlamıştır* Bu sırada hazırladığı habilitasyon çalışmalarını 1936 da ikmâl ile Doçent olmuştun. 1939 yılına kadar **Prof. Dr«** Leuchs ile birlikte çalışmaya devam eden Ş₈ Birand₅ mumaileyhin Enstitüden ayrılması üzerine Yüksek Ziraat Enstitüleri Jeoloji Enstitüsü Müdürlüğüne tâyin edilmiş ve 1943 yılında da profesörlüğe yükselmiştir. Bu tarihten itibaren 1950 ye kadar Enstitüde ve 1950 den vefatına kadar Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Enstitüsünde kürsü şefi ve müdür olarak vazife görmüştür« Almanya'mn muhtelif jeoloji kurumlarında ve Türkiye Jeoloji Kurumunda üye olarak çalışmış olan Ş₈ Biranda 1952 de bir devre için Türkiye Jeoloji Kurumu başkanlığına seçilmiştir»

İlim hayatında olduğu kadar idarî hususlarda da otoriter bir yaradılışa malik olan Ş. Birand₇ tedris hayatına başladığı otuzbir yıl evvelinden vefatına kadar binlerce memleket evlâdına feyiz vermiş ve onların yetişmelerinde büyük bir titizlikle durmayı dai« ma üstün bir vazife bilmiştir. Mesleğine ve vazifesine karşı " duyduğu derin ve yüksek alâkayı^ ölümle karşı karşıya bulunduğu sıralarda bile eksik etmediği mektuplarında verdiği direktifler ve yaptığı tavsiyelerlerle, göstermiştir. Yazmakta olduğu jeoloji kitabına koymayı tasarladığı bazı yeryüzü şekillerinin fotoğraflarını almak maksadıyla₅ hastanede geçirmekte olduğu son günlerinde dahi₅ yurda döndüğü zaman yapacağı geziler için bulunduğu teşebbüsler, azminin derecesini takdire bir mikyas teşkil eder» Jeolojinin çeşitli mevzularına ait muhtelif maksat ve gayeler güden ve her seviyeyi muhatap tutan küçük^ büyük neşrettiği 30 kadar eseriyle Ş_B Birand₃ jeolojinin memleketimizdeki inkişaf ve yayılmasında rol alan önderlerden biri olmuştur.

Hatıraları ve eserleriyle aramızda müstesna bir yer işgal ederek sessizce yaşamakta olan bu aziz meslekdaş₃ yurduna hasret çektiği Almanya'da yaptığı vasiyet üzerine cenazesinin **nakledildiği**, gençliğinin en mümtaz ve renkli hatıralarıyla dolu olan Karamanda bugün,, **sayın** Ord. Prof, H. N. Pamir'in de söyledikleri gibi₃ mesleğinin mevzuunu teşkil eden maddelerle başbaşa«, vazifesini tam olarak yapanların huzuru içinde ebedî istirahatgâhına çekilmiş bulunmaktadır«

20 seneyi mütecaviz bir zamandanberl aynı gaye uğrunda yanında çalışmak saadetine eriştiğim değerli hocam Ş. Birand için nekadâr elem duysak yine de azdır»

Nafiz İLGÜZ

ŞEYKET BİRRAEW ESERLERİ

- 1 _ Über die Methode einer Morfologisch - Petrographischen Kartlerung Anatoliens unter Berücksichtigung der naturlichen Verhaeltnisse dieses Landes. *Jena -1933* (Doktora tezi).
- 2 — Petrographische Untersuchungen einiger Gesteine aus dem Neyluf er-Gebiete bei Bursa (Anatolien) « *T. Z*^{E*} çalışmaları, Sayı 10, 1936, Ankara.* (Habilitasyon tezi).
- 3 _ Einige Gesteine von Karacabey Hara« *Y, Z- E, çalışmaları, Sayı 10, 1936,*
- 4 — Über die geologischen, petrographischen Verhaeltnisse des Nilüfer Tales bei Bursa, *Y, Z>^{E-} çalışmaları, Sayı 40, 1938, Ankara,*
- 5 — Malatya civarında jeolojik müşahedeler» (Geologische Beobachtungen bei Malatya). *T. Z*^{E-} çalışmaları, Sayı 40, 1938, Ankara.*
- 6 — Dikili Zelzelesi (Des Erdbeben von Dikili) *Y. Z*^{E*} çalışmaları, sayı 51, 1940,* Ankara,
- 7 _ Über eine vulkanisch bedingte Hebung an den Neogenen Kalken nördlich von Karaman. *Y. Z-^E« çalışmaları, sayı 128, Ankara.*
- 8 — İç Anadolunun Su İhtiyacı. *Konya Halkevi dergisi, 1942, Konya.*
- 9 — The Bigadiç Earthquake. (Bigadiç depremi). *T. Z<^{E°} çalışmaları, 1944, Ankara.*
- 10 — Depremler, sebepleri^ korunma yolları. *T. Z°^{E*} Basımevi, 1944, Ankara.*
- 11 — Über die Bedeutung der erosiven Vorgänge in Anatolien und die Schlammführung einiger Flüsse dieses Landes, *Y. Z*^{E-} çalışmaları, 1940, A. Ü. Basımevi, 1950,*
- 12 — iç Anadolunun su dâvası. *A. Ü. Basımevi, 1950, Ankara.*
- 13 _ Folgen der Schwankungen des Grundwasserspiegels in der Ebene von Nazilli. *T. J, K. Bülteni, Cilt 2, Sayı 2, 1950, Ankara.*
- 14 — Eine vulkanisch bedingte Dislokation in der naehe von Biçer. *T. J, K« Bülteni, Cilt 2, Sayı 2, 1950, Ankara.*
- j5 _ Eine geologische und hidrologische Beobachtung In Haymana. *A. Ü. Fen F. Dergisi 1950, Ankara.*

- 16 — Some Interesting minerals and stones observed in the -neighbourhood of Gördes, *A4. T, A. Ankara, 1953.*
- 17 — On the age of the freshwater limestone south of Karaman and the-lava, of Karadağ. *Fen F. Mecmuası Seri C₃ torn IV, 1954. .*
- 18 — Vulkanisch bedingte quartäre Dislokationen in Zentralanatolien. *Ades du IV. Congrès International du Quaternaire. Roma, 1953,*
- 19 — Rapport sur les terrains pétrolifères de Sinope (Turquie)-. *Société Anonyme Turque d'Impr. et de Publ 1935. (W. Salamon - Calvi - Ş. Birand).*
- 20 — Mineraloji ve petrografi ders kılavuzu. *T. Z- E. Sayı 14, 1940, Ankara.*
- 21 — Stratigrafi, (Historik Jeoloji) *T. Z> E. Sayı 9, 1940, Ankara.*
- 22 ~ Kristal optiğin ana çizgileri. *T. Z- ^E- Dergisi, Cilt 3, Sayı 2, 1945, Ankara.*
- 23 — Tarımsal mineraloji. *Millî Eğitim Basımevi, 1947, Ankara.*
- 24 — Toprak Jeolojisi. *Millî Eğitim Basımevi, 1947, Ankara.*
- 25 — Mineraloji Dersleri. *A. Ü. Basımevi, 1949, Ankara.*
- 26 —Jeoloji Dersleri. *(Basılacak).*

T E R C Ü M E L E E

- *1 — Ankara'nın su vaziyeti. *T. Z« ^E« Sayı 20, 1936, (W, Salamon-CalvPden).*
- 2 — Samsun ve Sinop civarında tektonik görümler. *T. Z- ^{E*} Sayı 21, 1936, Ankara. (W, Salamon - Calvi'den).*
- 3 — Boyabat'ın Tersiyer çukuru ve Boyabat'la Sinop arasındaki tebeşir dağları« *T. Z* E. 22, 1936, Ankara. (W. Salamon Çalvi'den).*
- 4 — Sinoplun tebeşir dağları üzerinde yeni görüşler. *T, Z» E, Sayı 23, 1936, Ankara« (W. Salamon Calvi'den).*
- 5 — Anadolu ovalarının teşekkülü, *T. Z> E, 20, 1936. (W. Salamon Calvi'den)*
- 6 — Türkiye'nin Karadeniz, Orta Anadolu, Akdeniz ve Trakya ülkelerinin taşları» *T, f. E. Sayı 9, 1936. (Dr. Schreitenden).*
- 7 — iç Anadolu Tersiyer arazisinin taksimi hakkında. *T. Z- E. Dergisi No. 2, 1944, Ankara. (Kurt Leuchs'den).*

ORHAN BAYHAMG L

1918-1958

Kurumumuzun kurucularından, faal  dare Heyeti azalarından,, bültenimizin sayfalarını kıymetli yazılarıyla sık sık süslemiş olan  alışkan ve yüksek kabiliyetli  yelerinden Doç. Dr. Orhan Bayramgil, misafir Profesör olarak  a rıldığı Almanya'da Freiburg i. Br.'da  ni bir kalp krizi neticesinde 1 Ocak 1958 günü saat 7.30 da hayata gözlerini yummuştur. Bu kayıp gerek ailesi ve gerekse mensup bulunduğu memleketimizin çeşitli ilim muhitlerinde ziyadesiyle hissedilmiş ve onları kedere garketmiştir.

Merhum arkadaşımızın cenazesi, Freiburg  niversitesinin başta Rektörü olmak üzere Mineraloji ve Petrografi Enstitüsü ve diğer mensuplarının organize ve iştirak ettikleri ve Türk-Alman dostlu una has bir merasimi müteakip, özel bir vasıtaıyla Almanya'dan İstanbul şişli Camiine kadar mezkûr hatırşinas  niversite tarafından izam edilmiştir. Burada arkadaşları ve talebeleri tarafından karşılanan müteveffanın namazı, v rudunun ertesi 14 Ocak Salı günü Beyazıt camiinde kılındıktan sonra cenaze  niversiteler   retim  yeleri ve mensupları, M.T.A., Jeoloji Kurumu, Türk Yüksek Maden Mühendisleri Cemiyeti, Galatasaraylılar Cemiyeti, eski mektep arkadaşları, sevgili talebeleri, akraba ve dostlarının iştirak ettikleri muazzam bir merasimle evvel  İstanbul  n versitesi merkez binasındaki hole getirilmiş, burada merhumun hayatı ve meziyetleri muhtelif hatipler tarafından belirtildikten sonra, yürüyüşe geçilmiş, Fen Fakültesi kapısının önünde bir vakfe yapılmasını mütaakıp Zincirlikuyu Kabristanında toprağa verilmiştir.

Üniversite holünde veciz bir hitabede bulunup Orhan BayramgiPin vefatiye Üniversitenin uğradığı kaybı izah eden ve merhumun ilmî hüviyetiyle şahsi meziyetlerini belirten Fen Fakültesi Dekanı Prof. Adnan Sokullu'dan sonra söz alan Prof, Enver Altınlı Jeoloji Enstitüsü namına şu konuşmayı yaptı :

«Doçent Dr, Orhan BayramgiFin ölümü, kendisi için hiç beklenmedik bir yaşta, ailesi ve dostları için hiç umulmadık zamanda^ misafir profesör olarak davetli bulunduğu Almanya⁵da şerefli bir hizmet görürken ve daha büyük ödevlere hazırlanırken çok vakitsiz olmuştur. Hayatını yazacaklar elbette ki unutulmamasını temin edeceklerdir. Mensup bulunduğu Jeoloji Enstitüsü kudretli bir meslekdaşından^ memleketi hizmetlerinden^ insanlık bir araştırmacıdan ve ailesiyle dostları üstün bir insandan mahrum kalmışlardır» Bir tesadüfle Doçent Dr. Orhan BayramgiFi kazanmış bulunan Jeoloji Enstitüsü^ çok acı bir tecelli ile kendisini ebediyen kaybetmiştir. Bıraktığı boşluk uzun yıllar doldurulamayacaktır ve daha uzun yıllar Jeoloji Enstitüsünden mezun olacaklar petrografi temeline hakkıyla vakıf olamadan mesleğe girecekleri ve petrografinin eksikliğini tek mil meslek hayatları boyunca duyacakları cihetle Doçent Dr* Orhan Bayramgi³lin yokluğunu daima esefle anacaklardır. Üniversitede yetişmiş bir öğretim üyesine mazhar olmanın müşkül, çok müşkül olduğu bir devirde yaşıyoruz. Yeni öğretim üyeleri ümitsizce aranırken^ kazanılmış bulunanların^ hele başarı yolunda ilerlerlerken kaybedilmeleri^ acıları ve esefleri daha da derinleştirmektedir.

Doçent Dr. Orhan Bayramgil meslek hayatına iki doktora ve müteaddit yabancı dil vukufiyle giraiş, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünde Mineraloji ve Sedimanter Petrografi Servislerini sevk ve idaresi esnasında muazzam bir bilgi hazinesi edinmiş», yine de Üniversiteye intisabından sonra, Freiburg Üniversitesinde «Türkiye Maden Yatakları» dersini vermek vesilesiyle^ hem daha akademik hazırlanmak, hem de yenilikler ve yeni hakikatler aramak yolunda yürümüştür. Faal hizmet görürken ve mühim hizmetlere hazırlanırken İsviçre⁵den ve diğer ecnebi üniversitelerden konferans ve öğretim üyeliği teklifleri almıştır. Sırf zihnî faaliyetle iktifa etmemiş, yurdun iktisadi gelişmesine fiilen de hizmet etmiştir, Türkiye³de ilk defa olarak Adana Petrol Havzasında ağır minerallerle kuyu korelasyonları yapmış ve bu incelemesini Fen Fakültesi Mec-

muasında yayınlamıştır. Ancak yarı beşer ömrü yaşamış^ zamanını ve enerjisini mesleğine hasretmiş Doçent Dr« Orhan Bayramgil çabuk terakki etmiştir^ verimli olmuştur. Kendisi bir otorite olmağa namzettir.

Yerli ve yabana meslekî kurumlarda faal üyelikleri vardır ve bilhassa Türkiye Jeoloji Kurumuna ve Kurumun Bültenine hayırlı hizmetleri olmuştur. Doçent Dr. Orhan Bayramgil kendisiyle birlikte müteaddit sahalarda mesai yapmış olanların takdirini kazanabilmiştir. Şahsi meziyetleri üstün olmuştur : vâsi ve değişik bilgisi^ kudretli müşahedesi, sağlam muhakemesi^ sistemli mesaisi^ dostlarına yakınlığı, ciddiliği ve bilhassa derin aile rabıtası ile çok taraflı bir insan olmuştur« Zamanını hüsnüidare etmiş ve Jeoloji Enstitüsünde bulunduğu kısa bir müddette öğrencileri için bir Petrografi Ders Kitabı hazırlamıştır ki, basılmak üzeredir. Öğrencilerine tesir edebilmiş ve kendilerinde meslekî bir heves ve alâka uyandırabilmiştir*

Bu derece ümitli ve parlak bir istikbale namzet bir gencin ânı ölümü idrakimize sığmamaktadır. Hayat kandili son yağ damlasına kadar yanamamış olanlar için, eceli mukadder bir sonuç olarak kabulle tevekküle meyletmek zor, çok zor olmaktadır,

Henüz çok genç bulunan^ pek üstün meziyetlere sahip, tekmil tanıdıkların ve dostların derin muhabbet ve hürmetini kazanmış sayın Bayan Gül BayramgiFe, biricik kızı Hamide BayramgiFe^ vefalı kardeşi İffet BayramgiPe muhterem kayınpederi Selâmi Tolunay'a ve diğer ailesi mensuplarına Jeoloji Enstitüsü adına taziyelerimizi sunarken acılarına çok yakından iştirak ettiğimizi teyit etmek isterim«

Doçent Dr« Orhan BayramgiFin hatırası çabuk silinemeyecek^ vakitsiz kaybı meslekdaşları ile kendisini tanımış ve sevmiş olanlar tarafından hep esfle anılacaktır».

Bundan sonra söz alan Melih Tokay şunları ifade etti :

Aziz Kardeşim Orhan Bayramgil«,

Bugün burada seni ebedî istirahatine tevdi gibi hazin bir vazifeyi görmek üzere toplanmış bulunuyoruz. Birkaç gün evvel beklenmedik bir darbe, birkaç saat içinde bir felâket şeklini alarak seni bu genç ve en yerîmli yaşında bizlerden ayırdı.

Aramızdan ayrılan bu arkadaşımın 1918 yılında **istanbul'da** doğmuştur« Lise tahsilini Galatasaray Lisesinde örnek bir talebe olarak yaptıktan sonra 1938 yılında Fen Şubesinden mezun olmuş, bunu mütaakıp girdiği Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü yabancı memleketlerde yüksek tahsil imtihanını kazanarak^ aynı sene içinde İsviçre'de Basel Üniversitesine gönderilmiştir, İsviçre'de Jeoloji âleminin meşhur simalarından Prof* Buxtorf^ Prof. Reinhard^ Prof, Reichel ve ayrıca Prof« Erlenmeyer'in yanında çalışarak Minera- loji-Petrografi Doktorası yapmış, bu arada yalnız başına veya baş- ka müelliflerle birlikte ilk eserlerini vermeğe başlamıştır. Harp müddetince tahsil için kaldığı İsviçre'de O* Bayramgil Neuchâtel Üniversitesinde ayrıca bir Kimya Doktorası yapmış, Basel kanto« nunda uzman olarak çeşitli araştırma faaliyetlerine iştirak etmiştir.

Bu sağlam temellere dayanan bilgilerle mücehhez olarak harbi takip eden senelerde yurda döndüğünde **M.T.A.** Enstitüsündeki vazifesini aimış, burada da yaptığı çok semereli çalışmalarını kıy- metli eserlerle süslemiş ve sâyü nihayet 1952 de ayrıca bir de Do- çentlik ünvanıyla tetviç edilmiştir« Birkaç senedenberi intisap et- tiği İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Jeoloji Enstitüsündeki faa- liyetleri ise şu dakikada bulunduğumuz Üniversite cami asınca ma- lûmdur«

Kardeşim Orhan«,

Sen daha lisedeki sınıflarda iken bariz şekilde çalışma metod- larına sahip, disipline riayetkar ve muvaffakiyetin ancak devamlı sâyü gayret neticesinde elde edileceğini müdriktin. Muvazeneli hareketlerin, ağır başlılığın, meseleleri bütün hususiyetîleriyle kav- ramağa onları en derin ve en yaygın noktalarına varıncaya kadar anlamak için sarfettiğin gayretler, sana öğretilen ve söylenilenle yetinmemen sendeki araştırmacı ruhunun ne kadar erken geliştî» ğini biz arkadaşlarına göstermişti. Bir hocamızın derste hakikatin aranması ve hakikat arayıcıları bahsini vermesini mütaakıp, bah- çede uzun uzun dolaşmış bunun üzerinde tefekküre dalmıştık. Bundan sonra ilk defa çocuk denecek yaşımızda duyduğumuz bu heyecanı«, geliştikçe hem ilmî, hem felsefî sahalarda ve kat kat ziyadesiyle hissettin^ yaşadın ve yaşatmağa gayret ettin.

Faziletli ve âlim kardeşim^

Senin meziyetlerini ve eserlerini ben burada ayrıca saymıya- cağım. Türkiye'deki biz arkadaşların ve dış memleketlerdeki mes-

lekdaşların bu hususta zaten kâfi bilgiye sahiptirler» Ancak senin gibi ilim dünyasında, memleket hudutları dışında ismi sayılan kıymetleri bu vatan, genç yaşta kaybetmemeli idi» Eserlerinin mebzul ve kıymetli oldukları bir hakikat ise de, senden hepimiz daha nice eserler bekliyorduk^ tıpkı son yazdığın Petrografi kitabı gibi»

Son defa misafir profesör olarak davet edildiğin Freiburg Üniversitesindeki bu vazifen^ senin için olduğu kadar biz Türk jeolog ve madencileri için de mucibi şerefti ve bir sevinç kaynağı olmuştu. Müteaddit başka ilim merkezlerinden kısa veya uzun vadeli olmak üzere aldığın davetlere artık âdeta üzülmeye başlamıştık,, tekrar görüşmemiz gecikecek diye, Fakat ebediyet âlemin-den aldığın davet ise hepimizi lâli epkem kıldı»

Orta zamanlara has hakikat arayıcılarından yarı âlim, yarı filozof îlmi Simyacılar : Arzın içini ziyaret ediniz, teemmül ve tefekküre varmış işte ancak o suretledir ki hakikî derman ve çare olan felsefî taşı keşfedeceksiniz , demişlerdi. Seninde bugün saf ve temiz vücudun 20 senedenberi^ aralıksız ve yorulmadan tetkik ettiğin toprağa verilecek. Oradan itibaren., asıl ruhun her halde felsefî taşı, yani Büyük Hakikati bulacaktır.

Sözlerime son verirken feyz aldığın ve yüksek bilgi ve tecrübenden cömertçe istifade ettirdiğin diğer bir yuva olan Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün başta sayın Genel Direktörü ve oradaki arkadaşların namma, mensubu ve faal âzası bulunduğun ve seninle daima iftihar edecek olan Türkiye Jeoloji Kurumu, ve ayrıca Türk Yüksek Maden Mühendisleri Cemiyeti ve Ankara'da bulunan bütün meslekdaş ve arkadaşların namına seni son defa hürmet ve muhabbetle selâmlar ve Tanrıdan rahmet dilerim.

Ruhun şadolsun aziz kardeşim»

Bundan sonra Jeoloji talebeleri namına konuşan bir öğrenci», talebelerinin hocalarına karşı besledikleri takdir hislerini ve ölümünden dolayı duydukları üzüntüyü belirtti.

Kıymetli arkadaşımız gerek Türk ve gerekse ecnebi, birçok ilmî cemiyetin âzası bulunuyordu. Aşağıdaki bibliografya listesi neşredilmiş eserlerinin hemen hemen hepsinin referanslarını vermektedir.

Melih TOKAY

OKHAN BAYRAMGİLİN ESEBLEBt

- 1 — Diluvale Manganerze im Rheintal bei Muttez (Basel Landschaft). 12, *Tätigkeitsbericht der Naturforschenden Gesellschaft Baselland 1939-1941*, s« 1-23, 1942,
- 2 — Über Flotations versuche an sulfidischen Erzen mit 8-0 xy-chinolin als Samler (J* v. Steiger ile birlikte). *Helvetica Chimica Acta*, 27. XL 1942', *VoL XXVI, Fase. I*, s. 112-116, 1942.
- 3 — Yeneritj ein neues Blei - Antimon « Sulfosalz aus Işıkdag (Türkei) mit einem röntgenographischen Beitrag von W* Nowacki (J. v* Steiger ile beraber) - Schweiz. *Min. Petr. Mitt.*, Bd. XXIII, H, 2, s. 616, 1943.
- 4 — Seç Bazaltı - Af. T. A., No. 1/21, s. 142-145, *Almanca metin 145-149*, 1943.
- 5 — Ein ungewöhnliches Vorkommen von Turmalin in der Erzlagerstätte von Işıkdag (Türkei) (J. v. Steiger ile birlikte) - *Schweiz» Min. Petr* Mitt.*, Bd. XXIII, Heft 2, s, 615, 1943.
- 6 — Mineralogische Untersuchung der Erzlagerstätte von Işıkdag (Türkei), mit einem Kapitel über Aufbereitungsversuche. *Schweiz» Min, Petr. Mitt« Band XXV*, s» 23-112, L I-VII. (*Basel Üniversitesinde Mineraloji Petrografi Doktorast tezi*), 1945,
- 7 — Stratigraphie des Perms im schweizerischen Tafeljura (BL Schmassmann ile beraber). *Eel. GeoL helv» V. 38, Mr. 2*, s» 380-385, 1945,
- 8 — Stratigraphie^ Pétrographie und Paläogeographie der Perm-Formation im schweizerischen Tafeljura und die Steinkohlenfrage der Nordschweiz (H. Schmassmann ile birlikte). *Tätigkeitsberichte der Naturforschenden Gesellschaft. Baselland, Band 15*, s* 15-117, 1946,
- 9 — Işıkdag madeninin mineralojik etüdü ve cevherin konsantrasyon tecrübeleri» *M. T. A. Mo. 2J36*, s. 250-256, 1946.
- 10 — Uşak kuzeyinde bir kristalen şist kütlesi hakkında (M. Tokay ile birlikte), *T«J.K« Bülteni, C> I, S. 1, Ekim 1147*, s. 134-141, 1947.
- 11 — Chemische Untersuchung des Grundwassers von Pratteln (bei Basel), mit einem Kapitel über die geologischen Verhältnisse» *Istanbul, s» 1-50^ L. 1-5 (Meuchâtel Üniversitesinde Kimya Doktorast tezi)*, 1949»
- 12 — Dağköy (Zonguldak) volkanik breşi, *T.J.K Bülteni, C. II, S. 1> s. 41-61 Almanca özet s. 62-64, L* I-III*, 1949.
- 13 — Uranyum mineralleri, yatakları ve **Türkiye\fc hutamna ihtimalleri.** *M. T. A., Mo. 39*, s. 47, 1949,
- 14 — E* **Lahn'm** «Türkiye Jeolojik **Bibliyografyası**» TO ilâve. *M. T, A», Mo. 39*, s. 71, 1949«

- 15 — Zonguldak havzasında petrografik incelemeler» *T.J.K.* C« III, S.1, s. 97-119, *Almanca özet* 120-124, L. 1, 195L
- 16 — Enerji santrallerinin inşasında jeolojimin hizmeti» *M* T» A.*, Mo. 41* s. 182-188, **1951**.
- 17 — Radyoaktif mineral yatakları için prospektörlerin gözönünde bulundurmaları lâzım bazı hususlar» *M.*, T. A. Mo. 41, S. 129-146, 1951.
- 18 — Über ein Seladonitvorkommen im Gebiete von Zonguldak (Türkei), (Th. Hügi ve W. Nowacki ile birlikte), *Schweiz* Min. und Petr. Mitß.* Band, 32, H. 2, s. 243-250, 1952,
- 19 — Seyhan iline düşen bir Meteorit hakkında,. T* J. K. *Bülteni*, C. III, S. 2, s. 21-13, *Almanca metins.* 24-26, 1952.
- 20 — Zonguldak bölgesinde tesbit olunan Selâdonit hakkında (Th. Hügi ve W. Nowacki ile birlikte). *T. J» K. Bülteni*, C. IV, S. 1, s. 11-26, *Almanca özet* s. 17-18, 1953.
- 21 — Kimyasal elementlerin Litosferdeki miktar ve dağılışı - *M. T. A. Mo.* 42/43, s. 126-136, 1953.
- 22 — Çangılı (Yozgat) Fluorit ve Plutonitlerinin etüdü. *T.J.K. Bülteni*, C. IV, S. 2, s. 37-51, *Almanca özet* s. 52-54, 1953.
- 23 — «Minerallerin Dichotomique yolla tâyini» hakkında» *T. J. K» Bülteni*, C. IV, S. 1, s. 146-148, 1953.
- 24 — Gördes Pegmatitlerinin mineralojik etüdü, *T.J.K. Bülteni*, C* V, S. 1-2, s. 54-66, *Almanca özet* 67-70, 1954,
- 25 — Türkiye Jeoloji Kurumunun Raman-Ergani Ekskürsiyonu. *T J. K, Bülteni*, C. V, S. 1-2, s. 241-248, 1954.
- 26 — 3 No.lı Çengen Kuyusunun petrografisi hakkında not. *M. T. A, Mo.* 44/45 s. 125-121, *Almanca özet* 121-130, 1954.
- 27 — Petrographische Untersuchung der Bohrung Hocalı II bei Adana (Süd-Türkei). *istanbul Üniv. Fen. Fak. Mecm« Seri B C. XXII*, S. 1-2, s. 105-130, L 1-2/2; *Türkçe özet* s. 105, 1957.
- 28 — Petrografi (basılmakta), 1958.

KAHL BIST RITSCHAN

(1916-1957)

Kısa bir rahatsızlığı müteakip, 20 Ekim 1957 tarihinde. An« kara⁵da, henüz 41 yaşında iken pek âni olarak aramızdan ayrılan Dr, Kari Bistritschan ile M» T» A. Enstitüsü,, çalışan ve değerli bir arkadaş kaybetti, O₃ bilhassa teknik jeoloji sahasında ihtisas sahibiydi.

Kari Bistritschan[^] 16 Mart 1916 tarihinde Viyanalda doğdu, ilk ve lise tahsilinden sonra, 1934-1938 yıllarında. Viyana Üniver- sitesinde jeoloji[^] mineraloji ve paleontoloji tahsil ederek, 1939 yı- lında doktorasını verdi«

Yüksek tahsilini bitirdikten sonra[^] teknik jeolog olarak, Avus» turya²da Steiermark⁵m devlet su işlerinde çalıştı« 1945 yılında bu- rası ilga olununcaya kadar buradaki vazifesine devam etti»

İkinci Dünya Harbinde yedek subay oldu« Harpten sonra, 1947 yılında[^] bakır ve tuz ocaklarında kısa bir müddet çalıştıktan sonra, serbest hayata atıldı ve daha ziyade teknik-jeolojik meseleler ile meşgul oldu (enerji santralı ve galeri inşaatı, hidrojeoloji v*s«)» Bu devre ait daha büyük işler meyanında, Ennstal, Salzachtel ve Murtal'da su üzerindeki inşaat ile ilgili, jeolojik detay çalışma- larını da zikredebiliriz«

Bu sırf pratik olan çalışmalar sırasında Kari Bistritschan[^]m toplıyabildiği tecrübe ve müşahedeler, pratik jeoloji sahasında pek fazla sayıda yaptığı publikasyonlarda yer aldı, Avusturya^fdaki çevrelerde ne kadar fazla takdir edildiğini[^] Cezayir'de «Milletler- arası Yeraltı Sulan Jeologları Cemiyeti» nde Avusturya'yı temsil eden bir âza olarak bulunması da göstermektedir.

Karl Bistritschan, 1954 yılındanberi Ankara'da M« T. A. Enstitüsünde çalışmaktaydı« Teknik jeolog olarak,, sadece inşaat tekniği ile, hidrolojik ve hidrojeolojik meselelerin etüdü ile muvazzaf kılınmıştır. M. T. A., arşivinde bulunan pek çok sayıda, neşrolunmamış raporları ve üç publikasyonu^ onun yorulmak bilmeyen çalışma gayretini göstermektedirler« Dost Türk memleketini hemen sevmesini bildi, Avusturya'da izinli bulunduğu sırada, Türkiye hakkında radyoda, konuşmalar yaptı ve bu suretle Türk milletin e, kendisine karşı gösterilen samimî misafirperverlik için teşekkür etmek istedi.

Biz M. T. A. jeologları,, Dr» Kari Bistritschan ile yalnız değerli bir meslektaş değil, aynı zamanda da, daima yardıma hazır bulunan bir insanı kaybettik«

K. NEBERT

KARL BISTRITSCHAN'IN ESELERİ

- 1 —. Ein Beitrag zur Geologie des Wechselgebietes. *Verh. Geolog. Bundesamt*^ Wien, 1939.
- 2 — Der Eibenberger Tobel bei Mandling im Ennstal *Geologie und Bauwesen*, Wien, 1939.
- 3 — Bericht über Arbeiten aus dem Grenzgebiet von Geologie, Wasserwirtschaft und Flussbau im Lassnitzgebiet. *Anzeiger Äkad. Wiss.*, Wien, 1940.
- 4 — Ein Beitrag zu Fragen aus dem Grenzgebiet von Geologie, Wasserwirtschaft und Flussbau. *Neues Jb. Min., Geol.*, Stuttgart, 1944.
- 5 — Anregungen zu einer flussbaugeologischen Karte. *Geologie u* Bauwesen*, Wien, 1947.
- 6 — Die Salzburger Hochwasserkatastrophe. *Geologie u« Bauwesen*, Wien, 1947.
- 7 — Flussbaugeologische Karte der Enns I. *Geologie und Bauwesen*, Wien, 1950.
- 8 — Flussbaugeologische Karte der Enns II. *Geologie und Bauwesen*, Wien, 1952.
- 9 — Die Geologie der Talauffüllung des Mitterenstales. *Verh» Geol. Bundesamt.*, Wien, 1952.
- 10 — Geologische Karte des Landes Salzburg.
- 11 — Algerische Wasserbauten, *Osten. Wasserwirtschaft* 5, Wien, 1953.

- 12 — Die Geologie des Stollens Schneiderau-Wirtenbach im Stubachtal «*Kober-Festschrift*», Wien, 1953.
- 13 — Geologische Beobachtungen beim Bau von Ranney-Brunnen in Mitteleuropa. *Congr. Géol. Int. Algier, Comptes rendus*, Algier, 1953.
- 14 — • Die flussbaugeologische Karte als Grundlage energiewirtschaftlicher Planungen. *Congr. Géol. M. Algier, Comptes rendus*, Algier, 1952.
- 15 — Bericht über talgeologische Aufnahmen im Gail- und Lessachtal. *Verh* Geolog. Bundesamt.*, Wien, 1954.
- 16 — Hydrogeologie, Bericht über die Frühjahrstagung der Deutschen Geologischen Gesellschaft in Wiesbaden, Mai 1954. *Geologie u. Bauwesen*, Wien, 1954.
- 17 — Geologie und Hydrologie der Österreichischen Alpenländer. *Mitteil Deutsch. Geolog. Gesellschaft*, Hannover. 1954.
- 18 — • Jeoteknik ve hidrojeolojik hartalara dair birkaç misal (Einige Beispiele technisch-geologischer und hydrogeologischer Karten) *Türkiye Jeol. Kurumu Bül.*, Ankara, 1955.
- 19 — Nahost-UNESGO-Symposium für Angewandte Geologie in Ankara. *Geologie u. Bauwesen*, Wien, 1956.
- 20 — Sarıyar barajının inşaatı ile ilgili jeolojik müşahedeler. *M. T. A. Enstitüsü Dergisi*, (Basılmakta).